

**МІСТ ЧЕРЕЗ СТОЛІТТЯ: КОНЦЕПЦІЯ ВИХОВАННЯ ЛЮБОВ'Ю
ОЛЬГИ ФРАНКО**

Карасевич М. П.

викладач циклової комісії

фізичного виховання і методик

Вітвіцька Оксана

студентка III курсу

Комунальний вищий навчальний заклад

«Уманський гуманітарно-педагогічний

коледж ім. Т. Г. Шевченка»

м. Умань, Україна

Іван Якович Франко часто приїздив до Києва і зупинявся у будинку Єлисея Трегубова – викладача у колеґії Галагана. На одній із зустрічей він познайомився із дівчиною – Ольгою Хоружинською. Вона освічена, розумна, випускниця Вищих жіночих курсів, а він – відомий політичний діяч, письменник, публіцист, поет. Тридцятирічний письменник посватався до Ольги у листі і пояснив їхній шлюб, як єднання Сходу і Заходу.

Дворянка за походженням Ольга Хоружинська була освіченою жінкою, закінчила Харківський інститут шляхетних дівчат: знала німецьку, англійську, французьку та російську мови. Як писала її донька Анна була «очитана». Мала добрий характер, була чутлива до людського горя.

Звичайно, Іван Якович мав власні педагогічно-виховні ідеї і мав незаперечний вплив на власних дітей: Андрія, Тараса, Петра, Анну. Та будучи постійно зайнятим важкою працею мало уваги приділяв дітям.

Основоположна роль у вихованні дітей Франчат лягла саме на дружину – Ольгу Франко. Саме її освіченій, чесній і чуйній жінці Іван Франко

беззастережно віддав право першості у різноманітних родинних справах та в вихованні дітей. То ж якою матір'ю була Ольга Франко і як вона виховувала своїх дітей?

У статті «Женщина – мати» І. Франко окреслив призначення жінки в сім'ї і напрямки виховання дітей. Він вважав, що все правильне для дитини має поступати крок за кроком під пильним наглядом матері. І особливу підготовку треба надати всебічному розвитку дитини, «щоб не лишати за собою пустих місць». Франко писав, що «кожна книжка вимагає добре розвитої сили поняття, а того власне, хибує дитині. Не належить дітей за скоро заставляти читати, не належить їм дозволяти задовго і за часто читанням займатись. Читання шкодить тілесному і духовному здоров'ю дітей». І насамкінець дає настанову матері: «Крім того, в фізичнім погляді нехай не дозволяє читати в темряві, при разючим світлі, в скуленій або недбалій позі. То дуже часто буває причиною болю очей і багато хитних каліцтв та слабкості» [2].

Тому необхідно дітей розвивати по-іншому. І за власними переконаннями Іван та Ольга Франко віддали перевагу відпочинкам на природі, рухливим іграм. Власне, сам Іван Якович дуже любив піші мандрівки, був завзятим грибником і рибалкою. Вважав, що природа – це книга, яку треба вчитись читати змалку.

«Природа, чи то правдива, чи в образі, є єдиною на той час багатою і великою книгою, до котрої мати або отець в потребі можуть лише щось пояснюючи додати» - писав Іван Франко [5, с.570]. Дружина поділяла його думку. Вони часто виїжджали на лоно природи. Прогулянки лісовими масивами на околицях Львова приносили неабияку радість малечі: завжди можна було щось знайти, підгледіти за тваринками, пташками, досхочу набігатись. Літні мандрівки прикарпатськими селами (Нагуєвичі, Довгополя, Криворівні, Буркута та ін.) взагалі нікого із малих Франчат не залишали байдужими. Ціле літо купання в річках, біганини фізично розвивало дітей, загартовувало після зимових хвороб. Поряд з батьками діти відчували щастя і батьківську любов. Частіше всього дітьми займалась Ольга Федорівна. Мандруючи гірськими

масивами Карпат, розповідала про флору і фауну в доступній для дітей формі. Діти довгий час проводили на свіжому повітрі, багато рухались і мали неабиякий апетит. Їм смакували прості і корисні страви сільської кухні, які добре засвоювались.

Активний туризм та виховання на лоні природи Ольга поєднувала із євгенічними методами «спартанської» педагогіки. Франчата влітку ходили босоніж, взимку щоранку «натиралися холодною водою», «спали на ліжках з твердими солом'яними сінниками, застеленими простирадлами з грубого сільського полотна» та допомагали батькам по господарству: різали колоди дрова, відкидали сніг довкола хати, ходили по воду [3, с.318].

Щоправда, Ольга Франко не поділяла спартанського принципу обмежувати вихованців у їжі. Вона, навпаки, дбала, щоб діти добре харчувались, завжди споживали просту, здорову і свіжу їжу. Активний і здоровий спосіб життя був основою дитячого виховання в родині Франків. Бажаючи, щоб діти вирости сильними, здоровими і фізично загартованими, мати уважно стежила, щоб діти рухались, бігали, займались гімнастикою, перебували на свіжому повітрі, що після перенесення дитячих хвороб було особливо актуальним для малечі.

Ольга Франко з дитинства у ненав'язливій ігровій формі прищепила дітям любов до спорту. «Зимом привезли Франченята малі санки (гринджоли), зроблені зі старої скрині. Прив'язали до них мотузку і так стали піонерами львівського зимового спорту. У гринджоли сідала також з нами або з малою Гандзею Ольга Франко, і ми по черзі тягнули за шнурок санчата, на превелику радість нашу і всіх перехожих. Взимку Франчата по подвір'ю бігали – біля родинного будинку, «заливали водою і мали цілу зиму лід, а на майже пустій вулиці, їздили на санках і лещатах», а ще «перекидалися до втоми сніговими кулями або ставили діда Мороза» [5, с.31]. Весною ж «заводили кругом хати ігри і забави, перегони», «лазили на старі високі дерева, на стрих, на дах» [5, с.19]. Після всіх отих забав, спортивних занять і театральних «прем'єр» діти, утихомирившись, із великим задоволенням слухали казки. До славнозвісних і

улюблених казок батька зі збірки «Коли ще звірі говорили», «Лиса-Микити», «Ріпки», «Киці» мати додавала власну лектуру – казки братів Грімів, Г. Х. Андерсена, Олександра Пушкіна, байки Леоніда Глібова та Івана Крилова [1].

Саме Ользі Франко належав задум створити для дітей збірку казок. За домашніми клопотами Ользі Федорівні так і не судилося зреалізувати свій задум. Проте ідею дружини втілив у життя чоловік. Відтак протягом 1896-1898 рр. у львівському дитячому журналі «Дзвінок» з'явилися Франкові казки, які згодом і склали збірку «Коли ще звірі говорили».

Таким чином Ольга Федорівна Франко ще з 1890 року впроваджувала активне виховання дітей. За своїм глибоким переконання і підтримкою Івана Яковича вважала, що здоров'я дитини необхідно підтримувати щоденно. Поступово в доступній формі надавати різну інформацію. Діти, бавлячись отримують знання в різних напрямках. Це давало можливість дітям Франків в дорослому віці реалізувати себе як особистість.

Список літератури:

1. Тихолоз, Н. Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2009. №5. С. 86-95.
2. Франко, І. Я. Додаткові томи до зібрання творів у 50-и томах. – К.: Наукова думка, 2008, Т. 53. С 560–565.
3. Франко, І. Я. Художні твори в 50-и томах. / Редакція художньої літератури Академії наук Української РСР. К.: Наукова думка, 1980. Т. 11. 517 с.
4. Франко, І. Я. Художні твори в 50-и томах. / Редакція художньої літератури Академії наук Української РСР. К.: Наукова думка, 1980. Т. 14. 670 с.
5. Франко, І. Я. Художні твори в 50-и томах. / Редакція художньої літератури Академії наук Української РСР. К.: «Наукова думка», 1980. Т. 21. 613 с.